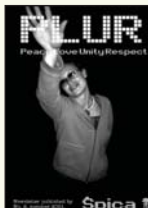
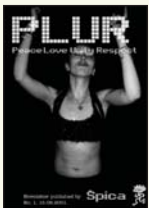

PLUR

PEACE LOVE UNITY RESPECT

70
12

U prvobitnim planovima za ovaj broj, htjeli smo objaviti i jedan tekst iz prvog PLUR-a, a bavio se PLUR-om kao ideologijom rave i party kulture. Premda je reciklaža starih tekstova u principu znak nekreativnosti i bezidejnosti, logika je bila u redu, jer je u međuvremenu stasala nova generacija partygoera, a stvar je elementarne pristojnosti da mlađe generacije imaju prilike doznati nešto više o Peace Love Unity Respect ideji koja čini okosnicu partyja.

PLUR okosnica partyja? Ili su u pitanju samo nostalgičarska naklapanja jedne generacije koja ne može prežaliti razdoblje velikih šarenih rave-ova?

Čitajući stari tekst o ideologiji ljubavi, kroz glavu mi prolaze slike i uspomene na Velesajmske partyje - razdoblje zbog kojeg playlista trncea iz 1994. omiljena u Winampu. Želim li se vratiti tamo i tada? Sasvim sigurno ne.

U komercijalizaciji scene, svaka se kreativna pojava od svojeg stasanja kvarila i vulgarizirala, da bi na kraju nestala. Zato je

čest stav da su partyji tih prvih dana bili "pravi" i "savršeni", dok je sve kasnije "komercijalizacija".

Točno, ali samo djelomično.

Razvoj i evolucija partyja su neizbježni. Jednako tako, ideje oko kojih se partyji vrte i na kojima se zasnivaju moraju se mijenjati. Treba izmisliti nešto novo, način života i razmišljanja koji će zamijeniti PLUR kakav je prije postojao i što će napraviti duboku promjenu u društvu i kulturi na isti način kako je rave to učinio. Perspektive postoje i samo ih treba razviti. Komercijalizacija može usporiti taj razvoj, ali ga ne može dokinuti.

I za kraj, ovo je posljednji broj PLUR-a kojeg uređuje sadašnja redakcija. Prije tri godine, svi smo bili mahom studenti s obiljem slobodnog vremena. Sada, bivši studenti postali su zaposleni ljudi i vremena za uređivanje fanzina više nema. No, to i nije tako loše - prosječan partijaner ima dvadesetak godina, točno deset manje od urednika PLUR-a, i stvari su zrele za promjenu i novu generaciju uredništva! (ead)

špica. info

Prošlo je dosta vremena od zadnjeg izlaska PLUR-a, Špica je još uvijek tu, premda u nešto manjem broju i s manje odrađenih partyja.

Proteklih mjeseci družili smo se s ekipom Médecins du Monde iz Francuske koji su nam iznijeli svoje iskustvo u harm reduction- u daljnjem radu. Drago nam je što su nam pomogli u terenima ovog ljeta, pa smo tako dobili podršku i u raznim info materijalima.

Što se tiče planova za budućnost, novi PLUR je ovdje, a ovisno o mogućnostima planiramo napraviti i flyere o češće korištenim drogama u Hrvatskoj, prvenstveno o alkoholu i amfetaminima.

Naš web je još uvijek na www.spica-info.hr i tamo se mogu naći svi naši flajeri i članci, a pozivamo vas i da se uključite u rasprave na našem forumu. Nadamo se započeti s radionicama u malo masivnijem obliku o čemu ćete biti na vrijeme obaviješteni.

Impressum

PLUR je mjesečni newsletter udruge za zdravlju subkulturnu scenu "Špica"

PLUR znači Peace Love Unity Respect

web: www.spica-info.hr Špicaphone: 091.4777.422

Pitanja? Komentari? plur@spica-info.hr

Glavni urednik: Sead Džubur (strangelove@spica-info.hr)

Grafički urednik: Damir Pogačić - Poggy (poggy@pccchip.hr)

Izvršni urednik: Maja Krajnović (kikica@spica-info.hr)

Suradnici: Roko Ročić - Default (default@spica-info.hr), Sanja Radović (sanja@pegla.com)

Slike: www.pegla.com

Izdavanje financijski podupiru: CARE International Hrvatska (www.care.org) i Zagrebačka Banka

Preci iz daleke prošlosti

Da su vam kojim slučajem prabake slušale techno umjesto šlagera, vjerojatno bi na live-actovima gledale glazbenike kako s mukom pokušavaju kontrolirati nekog od ovih predaka 909-ke

Ondes Martenot - jedan od synthesizera 1930-ih

Posljednjih je desetak godina lako biti fan elektroničke muzike - izbor stilova golem je, a različiti novi žanrovi multipliciraju se tako da i uz najpovršnije slušanje nema mjesta dosadi. No, da su kojim slučajem naši prapradjedovi bili fanovi elektroničke muzike, njihov bi izbor bio poprilično skučen - 1900. godine postojao je točno jedan muzički instrument koji bi se

Theremin - jedini instrument koji se svira bez dodira. Na slici je Lucie Rosen, poznata izvođačica na Thereminu tijekom 1930-ih.

mogao opisati kao "elektronički".

Prvi eksperimenti električne proizvodnje zvuka vršili su se mahom u laboratorijima, te je 1837. stanoviti C.G. Page objavio kako je pomicanjem magneta u blizini zavojnice kojom teče struja postigao "zvuk nalik zvonu". Nazvao je to "galvanskom muzikom", a istraživači koji su kasnije bavili sličnim pokusima nisu svoja otkrića primjenjivali na izradu muzičkog instrumenta. Tek 1874. američki izumitelj E. Gray dizajnirao je "muzički telegraf", napravu koja je iz osnovnih titrajnih krugova generirala dvije oktave tonova, upravljala se tastaturom a bila je i polifona. Nakon nekolicine koncerata po Engleskoj Gray napušta razvoj "muzičkog telegrafa".

Telharmonium

Titula tvorca elektroničke muzike pripala je tako Thaddeusu Cahillu, američkom izumitelju, čiji je prototip uređaja zvanog Telharmonium ugledao svjetlo dana

1900. godine, a u dokumentaciji se prvi put koristi termin "synthesizer". Kako tada nije bilo elektronskih cijevi koje bi služile za pojačavanje električnih signala, uređaj je tonove generirao mehanički - za svaki osnovni ton koristilo se više tzv. alternatora, tj. valjaka koji su se vrtili tokom sviranja i periodički prekidali električni kontakt, tvoreći valni oblik tona. Kombinirajući signale sa alternatora različitih frekvencija bilo je moguće imitirati zvukove akustičkih instrumenata. Uređajem se upravljalo "klavijaturom", čije su tipke bile osjetljive na snagu dodira, određujući tako glasnoću zvuka. Konačni signal puštao se na tadašnji ekvivalent zvučnika, koji je nalikovao zvučniku tadašnjih gramofona, a uređaj je mogao slati zvuk i preko telefonskih linija, čime je Telharmonium koncepcijski i preteča današnjih radio uređaja. Ukupno su izrađena tri Telharmoniuma, a posljednji od njih postavljen je 1906. godine u New Yorku, u prostoru veličine

jedne tvorničke hale, dok je prostor za publiku mogao primiti tristotinjak posjetitelja. Sviranje na uređaju bilo je toliko komplicirano da je Cahill nekoliko godina prije zaposlio pijanistu koji se posebno pripremao za upravljanje preko složenog sustava tipki i kontrola. Koncerti su se uživo prenosili preko telefonske mreže u domove oko 2000 pretplatnika. Ne postoje snimke Telharmoniumovih izvedbi, ali svjedoci opisuju zvuk kao "čist i savršen". Praktični problemi spriječili su razvoj projekta - npr. Telharmonium je za svoj rad trošio toliko električne energije da su kod glasnijih tonova susjedne zgrade ostajale bez struje. Publika je s vremenom je opadala i Telharmonium je razmontiran 1914.

Theremin

Razvojem elektronskih cijevi postalo je moguće dizajnirati instrument koji ipak neće zauzimati tvorničku halu i zahtijevati omanju elektronu. Jedan od prvih instrumenata baziranih na elektronskim cijevima bio je theremin, nazvan po izumitelju Leonu Thereminu, a radio je na principu oduzimanja dvaju sinusnih valova vrlo bliskih frekvencija; početni valovi bili su visokih frekvencija izvan granica čujnosti, ali je njihova razlika bila čujna. Jedan val ima fiksnu frekvenciju, dok se frekvencija drugog vala može modulirati. Ton se nije modulirao preko tipki već pomicanjem ruke u blizini vertikalne metalne antene, gdje bi se ulaskom ruke u elektromagnetsko polje antene mijenjala frekvencija izlaznog tona. Glasnoća tona modulirala se ili drugom, horizontalnom antenom ili pedalom. Tako dobiveni zvuk bio je vrlo blizak čistom sinusnom signalu. Thereminov specifičan zvuk, različit od bilo kojeg drugog akustičkog instrumen-

ta prihvatili su istovremeno publika i kompozitori, te je od prve izvedbe 1927. godine nastao niz djela pisanih samo za njega, koja nije bilo moguće izvoditi na drugim instrumentima.

Theremin je i danas kulturni instrument, a zanimljivo je da je 1960-ih Robert Moog početni kapital za svoju kompaniju zaradio upravo proizvodnjom theremina, tada već baziranim na tranzistorima, u svojoj studentskoj sobi. Zvuk theremina koriste se u mnogim SF filmovima 1960-ih, a rock bendovi ga često koriste u svojim radovima, (Led Zeppelin, The Pixies, Portishead). Želite li i vi biti dio povijesti, tranzistorsku verziju theremina nabavite na eBay-u za razumnih stotinjak dolara, te ćete ukućanima moći prirediti jedinstveni doživljaj uživanja u soundtrackovima američkih SF filmova B-produkcije 50-ih i 60-ih, koji su trošili theremin za podizanje "suspense" efekta.

1930-e: Ondes Martenot i Trautonium

Tijekom 1930-ih pokušavalo se dizajnirati instrument koji bi se jednostavno mogao kontrolirati preko klavijature.

Među prvima to je pošlo za rukom francuskom muzičaru Mauriceu Martenotu, koji je svoj synthesizer (nazvan Ondes Martenot) također bazirao na principu oduzimanja dvaju valova poput theremina. Zvuk se kontrolirao preko klavijature, a glasnoća posebnom tipkom. Za razliku od akustičkih instrumenata, Ondes je mogao svirati i četvrt-tonove, čime je otvorio posve nove mogućnosti u pisanju glazbe. Ukupno je oko tristotinjak kompozitora od 1930-ih do danas pisa-

Jedan od tvoraca elektroničke glazbe u njemačkoj: Karlheinz Stockhausen

lo djela za izvođenje na Ondesu. Istovremeno u Njemačkoj, Friedrich Trautwein razvija instrument nazvan trautionium koji ne koristi princip theremina, već generira pilasti signal koji se kasnije filtrira kroz niz frekvencijskih filtara. Pojačavanjem ili stišavanjem bočnih harmonika mijenjala se boja zvuka kojeg je trautionium generirao. Nakon prvog koncerta 1930, reakcije su bile tako dobre da je čak izdana i kućna verzija za masovnu proizvodnju, a kasnije nastaje i naprednija verzija zvana mixturtrautionium. Soundtrack za Hitchcockov film Ptice u potpunosti je napravljen mixturtrautioniumom, te je čak i zvuk ptica elektronički proizveden. Danas postoje svega dva mixturtrautioniuma, jedan u muzeju a drugi u studiju jedinog živećeg čovjeka koji na njemu zna svirati.

Pored ova dva primjera, bio je čitav niz manje ili više uspješnih synthesizera razvijenih tijekom 1930-ih, ali ih malo

izlazi van domene egzotike. Značajno je samo da iz ovog razdoblja datiraju prve elektroničke orgulje (Hammond), koje će s vremenom početi istiskivati klasične orgulje iz niskobudžetnih crkava.

Tape music

Theremin i Trautionium, zajedno sa drugim instrumentima 1930-ih bili su revolucionarne pojave u svijetu glazbe, kako zbog načina proizvodnje zvuka, tako i zbog toga što oni nisu bili sputani ograničenjima klasičnih instrumenata - vezanost za tonske ljestvice, ograničenja u trajanju tona i sl. Međutim, i dalje se radilo samo o instrumentima koje se sviralo na klasičan način, koji su težili da budu tek još jedan dio orkestra. Iduća revolucija dogodila se u Francuskoj 1940-ih, a donijela nam je normalne stvari poput loopova, zvučnih efekata i korištenja šumova i beatova u glazbi.

1948. godine, Pierre Schaffer i Jacques Poullin producirali su "radio-operu" "La coquille a Planetes" koja se sastojala od montiranih zvukova željezničkih lokomotiva snimljenih na kolodvoru, zvona, met-

Tipičan studio za produkciju elektroničke glazbe 1950-ih - brojni magnetofoni, banke filtara, procesori zvuka synthesizera. Na slici prikazan studio njemačkog WDR-a

alhog suda, čamaca i sličnih "instrumenata", a produkcija je izvedena montiranjem materijala tadašnjom tehnologijom rezanja vinila. Nastala je tehnala vrsta glazbe zvana "musique concrete". Neki od efekata koji su tom prilikom osmišljeni su već spomenuti loopovi, jeka (echo), montiranje blokova u kompoziciju (tape splicing), puštanje zvuka unatrag i mnogi drugi.

Do 1951, Schaffer i društvo dobili su od francuske radijske kuće studio za produciranje glazbe, koji je bio jezgra za daljnji razvoj i širenje nove umjetnosti. S druge strane Rajne stvari su malo kasnile i tek je 1951. izvedena skladba koja se može nazvati tape music. Pristup se međutim razlikovao od francuskog - dok se francuski musique concrete bazirao na stvarnim zvukovima, njemački su skladatelji koristili zvukove elektroničkih synthesizera (npr. trautionium) ili stvarnih instrumenata, te njih montirali opremom za montažu magnetofonske trake. Prvi radovi izašli su iz studija njemačkog radija u Kölnu, a najznačajniji predstavnik njemačke škole svakako je Karlheinz Stockhausen, čiji se radovi lako mogu naći i u fonoteci zagrebačke Gradske knjižnice.

Ukoliko ste već pohrlili u Fonoteku po neki od prvih radova elektroničke glazbe u nadi da ćete naići na "istinski techno", moramo vas razočarati - rana eksperimentalna elektronika, premda revolucionarna, uglavnom je posve neslušljiva. Unatoč tomu, moramo cijeniti trud i domišljatost elektroničkih pionira, koji su koristeći se najprimitivnijom opremom utrlj put današnjim umjetnicima. (Sead)

Acieeed casuals

Mislili ste da miroljubivi raveri i uvijek frke željni nogometni navijači nemaju ništa zajedničkog? Velika greška, dobar dio pripadnika rane engleske scene došao je upravo iz redova ljudi koji su bili glavni likovi najgorih noćnih mora engleskih riot squad policajaca...

Engleska 80-ih, zemlja tvornica i nasljedstva industrijalizacije, sindikata i radničkog ponosa, tradicionalno kulturološki i medijski odvojena od matičnog kontinenta, istovremeno plodno je tlo za kreativno izražavanje mladih kroz supkulturne pokrete, kao način izranjanja iz smeđih blokova zgrada i javnih škola na koje su siromašniji slojevi engleskog društva bili osuđeni.

U desetljećima prije, Engleska je svjedočila *Mods-ima*, prvom nasilnom pokretu među mladima, a koji se javio kao odgo-

vor na *Hipije* u 60-im, agresivnom *Punk*, *Mod Revival* i *Skinheads* fenomenu u 70-im godinama, a i sve snažnijim odjecima nogometnog huliganizma kroz cijelu zemlju. Predominantne supkulture među mladim Britancima iz radničkih dijelova Londona, Manchestera i ostalih industrijski aktivnih gradova - bile su agresivne po prirodi. Sredinom 70-ih, nogometni su se navijači organizirali u tzv. *firm-e*, a gotovo da nije bilo kluba od 1. do 3. engleske lige koji nije imao barem nekakvu huligansku "ekipu". Za razliku od ostatka Europe koji

svoje smjernice traži na južnoameričkim stadionima, engleski navijači boje svog kluba uglavnom brane nasilnim ponašanjem na stadionima i oko njih. I u tadašnjoj Jugoslaviji, posebno u Splitu i Beogradu, stasala je navijačka generacija odrasla na mješavini talijanskih, južnoameričkih i engleskih navijačkih stilova, također iznimno nasilna po uzoru na njihove engleske kolege.

Krajem 70-ih i početkom 80-ih, engleska je policija počela sustizati huligane posebnim *task force-om* školovanim za suzbijanje nasilja na nogometnim terenima. Tada najsnažnije huliganske ekipe na otoku grupirane oko londonskih klubova West Ham (ICF), Millwall (Bushwackers), Arsenal, Chelsea te manchesterskog Uniteda, Liverpoola i Leedsa, suočene sa sve većom zakonskom prijetnjom naglo su promijenile svoj image. Od nekadašnjih *bower boys-a*, čija su obilježja bile visoke čizme, uske traperice i tregeri, nogometni su se navijači kamuflirali u dizajnersku elitu da bi izbjegli oku policije. Iz *bower boy* odjeće nogometni je huligan kroz godine preselio u Lacoste, Fredd Perry, Burberry... Naravno, uglavnom se radilo o odjeći ukradenoj na

Scena iz filma "It's a casual life" prikazuju nogometne nasilnike u "radnoj" uniformi

Burberry kapa - ikona casual huligana

europskim gostovanjima. Novonastali *dandy-i* promijenili su i svoj cjelokupni stav iz negativističke filozofije Punk ere u puno arogantniji stav koji je bolje pristajao njihovom novom izgledu i ponašanju. I dalje je u fokusu bilo nasilje, a glazba koja se slušala bila je Oi! i progovarala je o njihovim temama kroz izdanja bandova poput Cockney Rejects i Sham 69. Jugoslaviju i države nasljednice ovaj val *casual* navijača nije pogodilo sve do kraja 90-ih, dijelom zbog ekonomske i političke situacije, ali većim dijelom zbog manje zakonske represije. Od 80-ih do sredine 90-ih, hrvatskog ćete navijača prepoznati po Alfa ili Carrera spiffire jakni, Levis 501 hlačama i uniformnom odgovoru da - sluša Azru.

Krajem 80-ih, pod utjecajem vinila iz Chicaga i Detroita, te onog što su engleski turisti slušali na Ibiza, house glazba polagano dolazi do engleskih gramofona i klubova. U isto to vrijeme, nogometni su *casualci* jedna od najvažnijih supkultura mladih na otoku, a jedan od najpopularnijih fanzina koji progovara o *terrace casual* pokretu zove se *Boy's Own*, kojeg uređuju tada mladi Chelsea casualac, a danas poznati DJ Terry Farley i njegov kolega Andrew Weatherall. U fanzinu progovaraju o novoj plesnoj glazbi i preuzi-

maju ulogu glasnogovornika house scene u Londonu. Iz tog se fanzina rodila i Boy's Own etiketa, koja izdaje i Underworld, a danas živi kao Junior Boy's Own [JBO]. 1987-e Margaret Thatcher je po treći put izabrana za premijerku i njena je politika čvrste ruke prividno privodila kraju posao odstranjivanja nogometnih huligana sa stadiona. Sa stadiona na okolne ulice i parkove, ali i u noćne klubove, pa je prvi aktivni house klub u Londonu *Shoom* (u kojem sviraju Terry i Andrew) vrnio od poznatih lica sa suprotnih tribina. Momci koji su na prvo prepoznavanje sakupljali palice i vadili noževe, zajedno su plesali u maloj znojnoj prostoriji bivšeg fitness centra ukrašenoj *Smiley* ikonama. Što se dogodilo? *They were on one, sorted*. Ecstasy, njegov prvi veliki val pogodio je Veliku Britaniju sa pojavom house glazbe. Nakon *Shooma*, u cijeloj je Engleskoj zavladala prava manija za house glazbom pa su se pojavili The Future, Spectrum, ... a nogometni su se huligani od konzumnata scene pretvorili u organizatore, predvodnike, redarsku službu - establishment. Ovo se odlično uklapalo u njihov arogantni nastup koji su uvježbavali posljednjih nekoliko godina. Prelomne 1988-e godine, klubovi su postali premaleni za

sva koja su htjeli plesati na house i techno ritmove pa se zabave sele u napuštena skladišta izvan Londona i livade uz londonsku zaobilaznicu i autoceste. Onom što se naziva *Summer of Love*, velikoj eksploziji acid house i rave scene u Velikoj Britaniji, slijedio je tzv. *Winter of Love* u nogometnoj sezoni 1989-1990. Te je

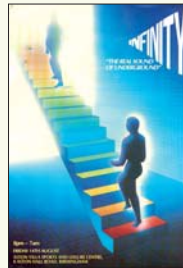
sezone razina nasilja na engleskim stadionima i oko njih dramatično pala, a makar bi gospođa Thatcher htjela vjerovati da je njena 10-godišnja represija bila isključivi razlog, rave je umnogome kumovao.

Iznimno je simptomatičan događaj sa ilegalnog rave-a u okolici Londona kojeg je organizirao Andy Swallow, jedan od tri glavna čovjeka u najomraženijoj huliganskoj West Hamovoj firmi - Inter City Firm, koje se dovodilo i u vezu sa reketarenjem klubova u Londonu i stalne nevolje po ulicama. Mitska i generacijska mržnja između ICF-a (Istočni London) i Millwallovih huligana (Južni London) koja je kroz godine rezultirala sa nekoliko izgubljenih života i nebrojeno teških ozljeda, barem je privremeno prekinuta na ovom eventu. Na potpuno čuđenje policije koja je očekivala velike neredne na ovom raveu zbog najavljenog prisustva obje grupe, Andy Swallow se popeo na pozornicu, uzeo mikrofon i uz riječi "South and East London Unite!" započeo party koji je simbolično označio kraj dvije dekade nogometnog nasilja.

U sada već neovisnu Hrvatsku, rave dolazi sa par godina zakašnjenja. Navijačka scena kod nas ide odvojenim ali nepokolebanim pravcem u odnosu na njihove engleske konkurente pa je te 1990-e godine najčešći grafit na splitskim ulicama Torcida, a u navijački probudenom Zagrebu - BBB. Prve romantične godine rave scene donekle se ispresijecaju sa huliganskim pokretima, ali na potpuno suprotan način nego u zemlji porijekla. Među

nogometnim navijačima u Hrvatskoj, sve više utjecaja ima tzv. navijač-političar, uglavnom desničar, a kod nas se događa ono što se u Engleskoj dogodilo sa *Modsima* i *Hipijima* - navijači staju nasuprot ravera. Nekoliko ilegalnih partija u atomskim skloništimama u Splitu prekidaju navijači, ali selidbom rave scene u klubove, ovakvi kontakti prestaju. Ratno stanje kroz 90-e snažno i negativno se odrazilo na našu navijačku scenu koja gubi kontinuitet generacija i biva ispolitizirana i izmanipulirana. Policijska i politička represija u kasnim devedesetim pozitivno se ipak odrazilila na Dinamove navijače koji postaju ozbiljna ulična snaga nasuprot tadašnje vlasti i stvaraju svojevrsni revival domaćeg huliganizma nakon 80-ih.

Potpuno suprotno, rat je pozitivno utjecao na našu rave scenu u kojoj su tadašnji klinčci, premladi za vojnu službu, pronalazili rijetki smijeh na moru namrghodnih lica iz svakodnevnice. Scena je brzo uhvatila korak sa stranim trendovima pa je unatoč lošoj ekonomskoj situaciji uskoro postala jedina od domaćih glazbenih supkultura koja je svoje glazbene heroje slušala u živo

na velikim rave festivalima poput FS2001, Galactice i sličnih.

Stabilizacijom u zemlji na samom kraju 90-ih, navijač-političar gubi primat i navijači opet "neće politiku u svoju butigu", a navijači su danas heterogena gomila koju vodi apstraktna ljubav prema klubu i skupini. Zbog ove heterogenosti, opet se presijecaju rave i navijačka scena, ali ovaj

put na sasvim suprotan način. Danas nije rijedak slučaj da dio hajdukove huliganske vojske noć prije gostovanja u Maksimiru provede plešući sa raverima u splitskim klubovima, a onda naoružani palicama i speedom, ujutro krenu prema Zagrebu. Dobar dio starijih huliganskih generacija je "po prirodi stvari" zaposlen u redarskim službama koje djeluju u splitskim i zagrebačkim post-raverskim klubovima, a makar nikad nisu postali establishment kao Swallow i družina, ipak su se pri kraju ove raversko-huliganske priče smjestili gdje i njihovi uzori.

Novi su navijačke generacije u Hrvatskoj pojavom Zakona o navijačima usvojile *casual image* pa i kod nas nije rijetka pojava dizajnerske odjeće na tribini. Uz izlazak iz uniformne faze, nogometni navijač postaje arogantniji, ali i bolje uklopljen u društvene norme. Ispijanje pivi na Tomislavcu zamjenjuje noćni život u gradskim klubovima u kojima danas dominira plesna glazba. A zbog još snažnije dominacije rave scene kroz ratne godine i navijačkih generacija koje su odrastale na plesnoj glazbi, danas ćete od mnogo nogometnih huligana dobiti odgovor da - **slušaju techno.** (Default)

Za one koji žele znati više...

Sean Bidder - Pump Up The Volume
 Simon Reynolds - Energy Flash
 Sheryl Garrat - Adventures in Wonderland.
 A decade of Club culture
 Cass Pennant - Congratulations, You Have Just Met the ICF
 Boy's Own history -
<http://www.bigcreensatellite.co.uk/jbo.htm>

The Heart of Manchester Vibe

Konačno su izborili tjedan dana u pravom studiju! Imaju priliku snimiti singl (OK, neko drugi je napisao pjesmu, ali i dalje je tu mogućnost da zabljesnu talentom i duhom), sa pravom pravcatom opremom producentom. No sve završava fijaskom...

Treći je dan snimanja, a bend i producent ne pričaju više međusobno?! Bend tvrdi da producent pojma nema o produkciji... producent urla da nitko ne zna svirati i želi dovesti prave session glazbenike da odsviraju neke dionice... ili bar neka uzmu sintesajzer, to bi valjda pomoglo. Ali bend složno i nadalje zgroženo kategorički tvrdi da se oni nikada, ali baš nikada, neće spustiti tako nisko!

Ironija ovih događaja postati će očita tek godinama kasnije, kada će ovaj bend postati New Order i početi davati svoj doprinos temeljima elektronske glazbe svojim predivnim, plesnim, zaraznim melodijama, naravno, obilno potpomagani sintesajzerima.

Joy Division

Sve je počelo kada su se upoznali Barney i Hooky (Bernard Sumner i Peter Hook),

nabadajući prve nespretno taktove, prvi na gitari, a drugi na basu. Iako im je išlo prilično loše, uspjeli su savladati osnove, te ohrabreni krenuli dalje, koristeći glazbu kao bijeg iz sive manchesterske svakodnevnice. Nešto kasnije u priču ulazi legendarni Ian Curtis, oženjeni melankolik opsjednut glazbom, kojeg Barney i Hooky 1977 upoznaju na tadašnjoj punk sceni. Novoformiranom bendu Curtis daje viziju i vodstvo, a ime dobiva po Bowievoj pjesmi Warsaw. Pokušavajući se probiti pomalo besciljnim svirkama, upoznaju prvo svog budućeg menagera Roba Grettona (bivšeg DJ-a i propalog muzičara), a kompletiraju se bubnjarem Steveom Morrisom kojeg pronalaze preko oglasa. Nakon mjeseci truda, vježbanja po skladištima i sviranja po tada već crvljivoj punk sceni, Warsaw uspijeva platiti nešto vremena u studiju i snimiti svoj prvi EP An Ideal For Life. No, prije izdavanja ime im djelomično krađe neki nadobudni one-hit bend, pa se ekipa odlučuje promijeniti ga u Joy Division, koje će nacističkim prizvukom izazvati mnoge kontroverze, ali i privući dosta publiciteta. Iako bend nikad nije simpatizirao nacizam, svjedoče su im se mračne kontroverze koje su se počele stvarati oko grupe, kojima kasnije radi znakovitog imena neće pobjeći niti New Order.

Label? Factory!

Sljedeći problem postaje pitanje labela: iako Ian iščekuje da ih pozove neki veliki londonski izdavač, famozni Tony Wilson, sanjajući svoj vlastiti san, nagovara ih da svi skupa osnuju mali, nezavisni label. Factory će biti vođen šašavo i emotivno, instinktivno, a često i glupo, no uvijek iskreno, kreirajući svoju vlastitu povijest

Bernard Sumner u mladim danima

netaknutu bezosjećajnim diktatom kapitala. U vrijeme manchesterskog ravea na vrhuncu svoje moći, kasnije će ipak neslavno propasti upravo zbog kroničnog nedostatka standardnog razumnog poslovnog razmišljanja. Počeci podsjećaju na bebū koja nespretno uči hodati i spotiče se svakih par koraka, pa tako kad Joy Division počinju svoj uspon singlom Transmission, koji ima hitovski potencijal, zaključuju kako bi bilo užasno uncool da zaposle pluggera (ljudi koji guraju singlice u ruke radijskih dj-ova, novinara i sl.). Svejedno puni entuzijazma izdaju 10000 primjeraka singla, od kojih usprkos ogromnom hit potencijalu pjesme uspijevaju prodati samo oko 3000.

Joy Division osnivanjem Factoryja rješavaju probleme izdavača i posvećuju se izdavanju fantastičnih singlova poput već spomenutog Transmission, Love Will Tear Us Apart, She's Lost Control, i svirkama po engleskim klubovima i turnejama.

Ubrzo je sjajan niz singlova i koncerata prekinut tragičnom smrću lana Curtisa 1980, čije krize (između ostaloga izazvane bračnim problemima, depresijama, iscrpljenošću i epilepsijom) završavaju samoubojstvom. Nakon inicijalnog šoka odlučuje se da Factory nastavi s radom, a ostatak Joy Divisiona želi nastaviti kao drugi bend.

Novi počeci - Madchester

Otprilike u isto vrijeme u glazbi aktualnoj u Manchesteru počinju promjene: iako tisuće ljudi isurava darkerski image Joy Divisiona i sluša Closer, posljednji njihov album, sve više studenata nakon ispita tulumari u gay barovima, gdje se vrti lagani plesni disco. Ostatak Joy Divisiona svjestan je novih trendova, a i sami žele promjene. Odlično se uklapa i novo-dabrano ime: New Order, te dolazak klavijaturistice Gillian Gilbert, koja vraća cijeli bend u mod ponovnog učenja.

Promjena dolazi vrlo brzo: New Order pronalaze svoj novi smjer potaknuti novim trendovima u glazbi, zvuk dobiva izražajan i inovativan elektronički beat, koji će ubrzo postati hit na dancefloorovima (Blue Monday, Confusion). A kao prethodnicu prodoru elektroničke plesne glazbe, ekipa iz Factoryja odlučuje se na avanturistički potez: otvoriti će klub. Iako će se u Hacienda uskoro pisati stranice povijesti klupske kulture, u trenutku otvaranja 1982 sve djeluje kao još jedan šašavi potez Factoryja - klub je izgrađen i uređen bez

Jedan od legendarnih projekata Factoryja - Hacienda

ikakvih kompromisa (a kamoli štednje), za scenu koja još nije postojala. Godinama nakon otvaranja u prekrasnom bliješćem klubu sablasno je odzvanjao zvuk (ozvučenje nisu znali dobro naštimati jer nisu računali sa odzvanjanjem izazvanim velikim brojem metalnih površina) obeshabrenih demo bendova, koji su svirali pred publikom sastavljenom od nekoliko očajnih članova New Ordera (koji su prestravljeno gledali kako im propada uloženi novac) i osoblja kluba. Gotovo punih pet godina nitko od ulagača neće vidjeti nikakav profit, ali ipak stvari se počinju zahuktavati kada iz Chicaga i Detroita polako počinje dolaziti jeka inovativne klupske plesne glazbe. Taman kada su svi već htjeli dići ruke od Hacienda, angažman legendarnog Mike Pickeringa kao DJ-a na Nude večerima spašava stvar. Pickeringov inovativni pristup uključuje široki raspon glazbe, fuziju britanskog popa, elektronske disco glazbe popularne u New Yorku, ali i rani house koji se kuha u Chicagu, te detroitske začetke techna. Stvari su se nezaustavljivo počele pokretati u smjeru masovne historije za cjelonoćnim plesanjem na beatove koje je Pickering doveo na floor Hacienda. Ta fuzija stilova dovesti će do eksplozije manchesterskih bendova, koji u britanski pop/rock dodaju inovativne plesne zvukove koje promovira Hacienda. Madchester će osim Hacienda, Factoryja i New Ordera popularizirati i mnoštvo tadašnjih izvrsnih manchesterskih bendova i njihovih neodoljivih i psi-

Stephen Morris, Ian Curtis, Bernard Sumner, Peter Hook: Joy Division u najboljim danima

hodeličnih i plesnih melodija: Happy Mondays, Inspiral Carpets, The Charlatans, Stone Roses...

Rave on!

Zlatno doba Hacienda, i vrijeme kada je Manchester bio centar house glazbe i tvorac acid housea, trajati će relativno kratko. Vrhunac će doživjeti pojavom acid housea, koji je dodavanjem sastojaka čikaškog housea izašao iz laboratorija Hacienda'skih DJ-a. Tada se otprilike u priču umiješao i ecstasy, koji je, u kombinaciji s glazbom, cijelu scenu prebacio na sasvim drugi nivo. Factory je konačno uspio, ne samo u tome da kreira scenu čiji su sljedbenici popunili njihov klub, nego i u stvaranju ogromnih redova ispred Hacienda (tada se desio jedan od rijetkih razumnih poslovnih poteza Factoryja - zapošljavanje raznovrsnih uličnih „zabavljača“ za ljude koji su čekali na ulaz u klub). Navodno je Hacienda bila nevjerovatan prizor u vrijeme njezinog vrhunca, te su ponekad DJ-i znali zastati

i zaneseno gledati tu masu najrazličitijih ljudi transformiranih iz njihovog dnevnog rezerviranog stava u nasmijanu, plešuću gomilu. Ekipa iz Factoryja zadovoljno je (i zasluženo) sjedila i uživala, konačno brojeći zaradu svoje ogromne investicije.

Gunchester

No, bilo je jasno da idila ne može potrajati. Takav spektakularan uspjeh morao je privući nevolje, a glavna valuta u Hacienda (i na sceni općenito) lagano se mijenjala: težište se sa glazbe polako pomicalo na droge. Masovnost scene privukla je mafiju, koja nije bila spremna propustiti fantastičnu mogućnost za zaradu. Ojedom se atmosfera na partijama promijenila: smiješak je zamijenila napetost i osjećaj rastućeg straha. Ratovi bandi, često izazvani dominacijom na tržištu drogama, postali su manchesterska svakodnevnica, mijenjajući mu nadimak u Gunchester.

Za upravu Hacienda nevolje su počele kada se 16-godišnja djevojka srušila u

klubu, te kasnije umrla zbog rijetke reakcije na ecstasy, koji je te večeri prvi put uzela. Bili su spremni za suradnju s policijom da se spriječi dilanje u klubu, no Hacienda je 1990 zatvorena po hitnom postupku. Godinu kasnije uspijevaju ishoditi dozvolu za rad, no atmosfera više nikad neće biti ista. Obračuni noževima i pucnjave unutar kluba postaju problem koji uprava ne može spriječiti, plašeći se za živote svojih redara koji su nekoliko puta napadani. Policija ne pomaže, te Wilson donosi odluku o zatvaranju zbog nemogućnosti osiguravanja sigurnosti u klubu. Hacienda će se još nekoliko puta otvarati i zatvarati, sve do konačnog zatvaranja 1997 i nešto kasnijeg rušenja, nakon kojega se dijelovi kluba rasprodaju na aukciji. No već je odavno ostavila svoj pečat na razvoj suvremene glazbe, i pomogla Factoryju, New Orderu i ostatku sjajnih bendova i DJ-a dovesti Manchester na neko vrijeme u centar svjetskih glazbenih zbivanja.

Kraj Factoryja

Carstvo Factory Recordsa propalo je 1992, kada je počela ovraha zbog 2 milijuna funti duga. Niz loših poslovnih poteza konačno je dotukao ovu etiketu koja je 14 godina bila zvijezda manchesterske i britanske glazbe. Konačni udarac zadala su neracionalna ulaganja u nekretnine Tonyja Wilsona čije su cijene suprotno njegovim očekivanjima (koja su, opet, bila suprotna očekivanjima svih ostalih investitora) počele strmoglavo padati odmah nakon kupovine. Factory je prodan Polygramu, etiketi koja je potom izdala i album New Ordera: Power, Corruption and Lies.

Ništa nije prepušteno slučaju: šminkerski dizajnirane iskaznice za Hacienda

A New Order?

New Orderi nikad nisu zaključili da su odradili svoje... Dobro, možda samo djelomično. Većina članova povukla se, te radi samo kada su posebno inspirirani (a i tada sasvim ležerno). Gillian Gilbert i Steve Morris žive u seoskoj idili u Chesireu (gdje u garaži skrivaju tenk i studio opremljen najnovijim high tech gadgetima koji su ih oduvijek oduševljavali). Ponekad iznenade sa nekim singlom kao The Other Two. Peter Hook preobrazio se iz neobuzdanog basiste u sretnog muža i oca dvoje vesele djece. I on katkad uživa u sviranju, sa bendom Monaco (i plesnom glazbom sličnom New Orderu), te kasnije ispunjavajući svoje snove o vlastitom rock bendu sa Revenge. Bernard Sumner još uvijek brije po klubovima, i jedini je član koji se aktivno bavi glazbom (treba spomenuti sjajan Electronic, u suradnji sa Johnnym Marrom iz The Smithsa). No još i danas će nas ponekad razveseliti vijest da su se članovi uspjeli ponovo okupiti i da je izašao novi New Order album. (*Maja*)

Pouzdanji znakovi da je vrijeme za promjenu DJ-a

- ▶ Ritam ti počinje zvučati poput topota konja u western filmovima.
- ▶ Na rubu bijesa utvrdiš "da bi i breakbeat bio bolji od smeća kojeg DJ trenutno pušta".
- ▶ DJ zapravo pušta breakbeat.
- ▶ Počinješ pjevuisi melodiju rock pjesme koju si čuo tog dana na radiju.
- ▶ Zaključuješ da idući put moraš ponijeti Gameboy-a na party.
- ▶ Preko muzike čuješ poznati glas kako se dere "Jel' vam dobrooo?"

Pouzdanji znakovi da scena u tvom gradu izumire

- ▶ Na partijima ima više policajaca u civilu nego klinaca.
- ▶ Na partijima se ne dozvoljava unošenje vlastite vode.
- ▶ Na partijima se čak niti ne dozvoljava punjenje vode u WC-ima.

- ▶ Na podu ima više razbijenih pivskih boca nego svog ostalog smeća.
- ▶ Partije sponzoriraju lokalne telekomunikacijske kompanije.
- ▶ Klub u kojem si na partiju je dan prije imao rock koncert.
- ▶ Klub u kojem si na partiju je dan prije imao koncert turbofolk zvijezde.
- ▶ Za odlazak na dobar party trebaš avionsku rezervaciju.

Pouzdanji znakovi da će na partyju uslijediti racija

- ▶ Tipovi obrijanih glava u kožnim jaknama stoje uz ulaz i promatraju ljude koji plešu.
- ▶ Stvar koju DJ vrti ti je poznata, ali nisi siguran da si čuo verziju sa zvukom policijskih sirena u njoj.
- ▶ Muzika je prestala, ali u kvartu nije nestalo struje.
- ▶ Dileri ti nude ecstasy besplatno.

Epitaf

**Rave je mrtav.
PLUR je arhaizam.
Vrijeme je da se oprostimo.**

Nedavno je u jednom časopisu izašao tekst o tome kako je rave nestao, nakon što su se raveri zasitili bombona. Ježimo se na svaki takav napis, grozimo se nerazumijevanja i ne želimo slušati kako neki stranac zadire u tkivo našeg načina života. Kako objasniti ljudima "izvana" kako nije kratkoročna promjena stanja svijesti ono što nas čini "raverima", već način razmišljanja: želimo osjetiti slobodu, želimo voljeti ljude oko sebe i želimo da nas društvo pusti da uživamo u miru. Naravno, to se razmišljanje kosi sa Sustavom, i kao takvo nikako ne može naići na razumijevanje (koje li ironije!). Osnovna ljudska prava na slobodu ne postoje, ma koliko neki proroci pokušavali uvjeriti ljude da bi trebala, kako bismo svi zajedno bili sretniji. Previše je ogorčenosti, ljubomore, zavisti u ljudima, da bi mogli pustiti druge da uživaju u životu.

Kao i sve dobre stvari, rave je nestao, umro nam je pred očima i nitko to nije mogao spriječiti. Komercijalizacija uništava sve dobro, a underground ne može dugo ostati takvim, jer je uvijek na meti napada. Ljudi se boje svega što ne razumiju i sve pojave pokušavaju prilagoditi svojem stanju uma. S druge strane, mnogi pripadnici undergrounda voljeli bi da njihov način života postane mainstream, u originalnom obliku, kako se više ne bi morali skrivati. Međutim, to se ne događa, jer mainstream znači prihvatiti kompromis, prihvatiti sve ljude, bez iznimke. A oni nisu spremni promijeniti svoj mentalni sklop, i nikada neće biti. Ne svi. Ne većina.

Rave je postao mainstream, i kao mnoge druge dobre i pozitivne stvari, ljudi su ga okaljali nepoštovanjem. Nema povratka, rave je mrtav, PLUR je mrtav i dio naše duše je pokopan, a na nama je samo da se sjećamo svih onih prekrasnih stvari koje nam je ostavio u nasljedstvo. Promijenio nam je život, a takvo što nema cijene.

Partijanje kakvo volimo više ne postoji, iako se mi uporno nadamo da ćemo ponovno pronaći svoje mjesto pod Suncem, na kojem vlada mir, ljubav, zajedništvo i poštovanje. Ponekad osjetimo djelic te topline i oblike nas emocija kakvu poznaju samo rijetki, ali taj je osjećaj samo sjećanje, podsjetnik na neko davno prošlo vrijeme. Svaka prava supkultura ima svoj početak i kraj, jer kad jednom preraste samu sebe i pada se čitavom

čovječanstvu, bez iznimke, sve lijepo u njoj biva proždrtu nasiljem i pohlepom. Ljudi su u svojoj osnovi neplemeniti, činjenica je s kojom će se složiti ne samo ogorčeni mizantrop, nego i većina ljudi koji su pokušali shvatiti kako funkcionira svijet. Ljudi kupuju stvari kako bi se bolje osjećali, rade poslove koji su im dosadni i troše svoje živote na čekanje, umjesto na življenje, i kao takvi ne mogu oplemeniti svoju okolinu. Umjesto toga, ili pozitivne stvari prljaju primitivnim nagonima, ili ih imaju poriv uništiti. Straha i nerazumijevanje vladaju našim planetom, i koliko god se mi borili protiv Sustava, on će uvijek pobijediti - jer je veći od nas.

Vrijeme je da se oprostimo od partijanije kakvog smo poznavali, jer ono nije takvo, i više nikada neće biti. Kako bismo samo voljeli da je to obmana, da je ovo što se sada događa kratkoročni izlet koji će neslavno propasti, kako bismo samo voljeli da nam se vrati ona emocija koju smo dijelili sa svim ljudima dobre volje! Želimo dijeliti sebe s ljudima koji nas razumiju, ne želimo gledati kako se čitav sustav naših moralnih vrijednosti raspada u kolotečini subotnjeg izlaska. Voljeli bismo, oh kako bismo samo voljeli, da nam se pruži još jedna prilika za bijeg, za spas... Možda će se, tko zna, roditi nešto novo, nešto slično, što će zadovoljiti našu čežnju i privući nas jednako silinom. Možda ćemo se ponovno prepoznavati u bujici, smiješiti se jedni drugima bez potrebe za objašnjenjem, ali sada, danas, na odru, bdijemo i sjećamo se. (Sanja)

Opskurni klubovi

Večeri u njima neće biti oglašavane jumbo-plakatima, radijske najave naći ćete samo u probranim emisijama, ako ne znate točno gdje su vjerojatno im nećete niti primjetiti ulaz, a svaki od njih među svojom publikom ima kulturni status

Party scena je u ovim krajevima stasala uglavnom u malim klubovima - počelo je u Ksetu, nastavilo se u Gjuri, Aquariusu i staroj Kašini, sve mjesta za najviše 200 ljudi, dok su za veći broj ljudi bila rezervirana mjesta poput Velesajma, Doma Sportova i raznih drugih dvorana dovoljno udaljenih od stambenih blokova, i tek se to zvalo "party" i najavljivo mjesecima unaprijed. S vremenom, na scenu stupaju "veliki klubovi" poput Besta, Tvornice i OTV-a koji postepeno stvaraju novi trend, a mali klubovi padaju u

"opskurnost" i postaju rezervirani za intimniju ekipu koja je po svojem glazbenom ukusu pomalo specifična i udaljenija od trenutnog mainstreama u elektroničkoj glazbi i načinu zabave. Ovdje donosimo jedan presjek kroz nekolicinu takvih mjesta. Odmah se ograđujemo - lista i recenzije u potpunosti su subjektivni i namjerno obojani autorovim glazbenim ukusom, stavovima i svim onim što pisce tekstova sprječava da budu objektivni. Ali to nije niti pretjerano bitno, glavno da vas se izbací iz svakodnevnog party-kolotečine.

Jabuka

Institucija zagrebačkog klupskog života i ujedno najstariji zagrebački klub, još je kasnih 1960-ih držao reputaciju mjesta na kojem se pušta "alternativna" muzika. Ta je pozicija bila još izraženija dva desetljeća kasnije kada je po zatvaranju Loopsa u Aquariusu, Jabuka bila skoro jedino mjesto u gradu na kojem se mogla čuti nekomercijalna glazba, doduše dijametralno suprotnog predznaka od one iz Kiki-Frajman režije. Kao jedino preostalo alternativno okupljalište, Jabuka nije bila po volji HDZ-ovskim čuvarima vjerskog čudoređa koji je zatvaraju 1998, da bi se njihovim silaskom sa vlasti spektakularno otvorila 2000. Da, Jabuka drži reputaciju kao strogo rockerski klub, ali sa ipak pomalo tamnijim predznakom. Dok će vas petkom zabavljati razni hardcore ritmovi, subota je dan koji će partijaneru najviše biti po volji; večer koju vodi DJ Fuky nominalno se veže uz nostalgiju prema 1980-ima, a takva je i klijentela koju čine mahom

svježe diplomirali studenti u kasnim dvadesetim i ranih tridesetim godina. Od glazbe, tu je neizbježan presjek kroz synth-pop 1980-ih (Human League, Yazoo, Alphaville, OMD), blok alter-rocka (Sisters of Mercy, The Cult, The Smiths), a highlight večeri svakako je electro-blok, kada DJ upada u rampage nižući hitove kulturnih autora poput Kraftwerk, Front 242 i Nitzer Ebb, dostižući vrhunac osvrtno na rane raverske dizalice KLF-a, Bomb the Bass i neponovljivi "James Brown is Dead".

Partijaner mlađi od 20 godina sigurno nemaju pojma o čemu ovdje govorimo, ali Jabuka je zasigurno jedino mjesto gdje možete vidjeti kako su partijali naši (zbilja) stari - zaboravite razne Retrodelice i Oldies-but-Goldies, Jabuka je mjesto za prave rave-nostalgicare!

Kset

Do današnjeg oblika ovog kluba kojeg godinama prati reputacija najboljeg kluba u istočnoj Europi doveo je pomalo bizaran splet okolnosti prilikom gradnje C zgrade tadašnjeg Elektrotehničkog fakulteta. Prilikom projektiranja zgrade, predviđena je i jedna manja zgrada u kojoj je trebala biti postavljena kotlovnica. No, po završetku gradnje ispostavilo se da je nabavljena kotlovnica toliko manja od prvobitno zamišljene da posebna zgrada nije potrebna, pa je odlukom uprave fakulteta već dovršena zgrada kotlovnice predana na uporabu Klubu studenata elektrotehnike, koji je već više godina djelovao na fakultetu. Zbog specifične organizacijske strukture gdje klubom manje-više ravno-

pravno odlučuje cijelo članstvo od kojih 50-100 ljudi, KSET je jedinstven primjer kluba koji ne posluje sa ciljem osobnog profita, već se sva zarada investira u kupovinu i održavanje opreme kluba, te dovođenje zanimljivih izvođača. Time je klub lišen "ajmo što brže dić' pare" mentaliteta koji dominira našom klupskom scenom, na veliko zadovoljstvo svih čiji glazbeni ukus imalo odudara od aktualnog mainstreama. Ovo "odudaranje" može, ovisno o trenutku poprimiti poprilične razmjere, a večernji program pokriva spektar od jazz sesiona do video-slušaoa Rammsteina, sa svim što se nalazi između toga, uključujući i bezbrojne oblike elektroničke glazbe. Ne očekujte pritom nastupe domaćih techno-zvezdica, kakvi ionako ne pašu u intiman prostor jednog alternativnog kluba - specijalitet Kseta su projekti poput Groodanja, Žgaravice i sličnih broken-beatovskih bakanalija, a koncerti slabo poznatih elektro izvođača poput Kid606 nikako nisu za propuštanje. Dodamo li svemu nepretencioznu i opuštenu ekipu te veliku pivu cijene 8 kuna, ispada da Kset ima samo jednu stvarnu manu: zbog zlih stanara u okolnim zgradama, klub preko tjedna radi svega do ponoći a petkom i subotom najviše do 3 sata iza ponoći. Tako da nam u iščekivanju potresa koji će područje oko FER-a svesti na oblik ugodne tratine ostaje navesti činjenicu koja je većini partijanera nadamo se već poznata: Kset je prvi klub u Hrvatskoj u kojem se puštao techno i koji je imao posebne techno večeri, i to tijekom jeseni 1991, kada je puštao danas planetarno poznati DJ Mary.

Dgigibao0, Jelsa, otok Hvar

Partijanje na nekoj lokaciji uz jadransku obalu neizbježan je dio ljetnog odmora većine hrvatskih kontinentalaca, pa se već godinama ljetovanja planiraju tako da se "potrefi" bar jedan party u blizini. Nasuprot uvijek poželjnim open-airova, partiji organizirani u lokalnim klubovima teško bi se mogli preporučiti jer kombinacija mramornih podova, zidova opločenih ogledalima i kriminalno lošeg ozvučenja ne zadovoljavaju niti ionako rastezljive kriterije hrvatskih partyja. Otužnu atmosferu izvrsno nadopunjavaju skupine veselih talijanskih turista koji bez većih problema nadglasavaju slabšašni razglas i nepovratno uništavaju dječije dobre atmosfere.

E, vidite, Dgigibao0 nije ni blizu takvog kluba.

U raljama zvijeri, svega dvadesetak minuta vožnje od hyper-trendy grada Hvara smještenoj Jelsi, nalazi se maleni klubić, površine ne veće od prosječnog trosobnog stana, i tek buka koja se širi mirnom jelšanskom rivom koju čujete kada netko otvara ulazna vrata daje naznake da to ipak nije samo kafić kojemu je već davno prošao fajront. Kao što je sablasno tiha Jelsa u noćnim satima čista suprotnost nabrijanom Hvaru, tako je i Dgigibao0 sve što klubovima na

moru nisu - tamno i nenametljivo mjesto sa donekle intimnijom atmosferom kakvu će znati cijeniti fanovi mjesta poput Tvornice. Floor od kojih 40-ak kvadrata, tamnih zidova i diskretnog lighta, drži otprilike isto toliko ljudi koji neće biti pretjerano opterećeni vašim izgledom ili ponašanjem, doprinoseći ionako opuštеноj i ležernoj atmosferi. Uz sve ovo, i da je glazba samo prosječna bili bismo više nego zadovoljni, a kako su se organizatori potrudili i doveli izvrsnu Kontrapunkt ekipu te praktički kulturne domaće DJ-e poput Badassa, možemo samo ustvrditi da Dgigibao0 uz besplatan upad daje više od mnogih klubova hrvatske prijestolnice koja privilegij boravka u svojim prostorijama prilično masno naplaćuju.

Iako su nas praktični problemi osudili da smo svega jednom posjetili Dgigibao0 ovog ljeta, spremno tvrdimo da u pitanju jedan od najboljih klubova na našoj sceni. Uglavnom, prilikom planiranja idućeg ljeta, Jelsa je svakako mjesto koje treba imati u vidu.

Točkica, Gornji Grad, Zagreb

Još jedno mjesto čija se dob broji desetljećima, Točkica je kulturni status stekla među klijentelom Jabuke i

općenito fanovima alter-indie-goth glazbe, i to prvenstveno kao pivnica gdje se u opuštеноj atmosferi moglo do kasno u noć uživati u jeftinom točenom Zlatorogu i dobroj alternativnoj glazbi. Išla jabučara i Točkice trajala je do unatrag par godina, kada je klub na neko vrijeme neobjašnjivo zatvoren i ubrzo nakon toga doživio reinkarnaciju u vidu mjesta također posvećenog alternativnoj glazbi, ali ovog puta elektroničkog predznaka. Nestali su tako veliki pivnički stolovi a umjesto njih postavljeno je odgovarajuće ozvučenje i dekoracije primjerenije novoj orijentaciji kluba, kojem nije trebalo dugo da stekne novi krug fanatičnih obožavatelja i još jednom kulturni status.

Točkica je zapravo izvrsno popunila prostor na zagrebačkoj sceni u dijelu ekipe čiji ukus naginje house i techouse glazbi, a niti eklektični breakovi im nisu strani, ukratko među ljudima koje biste prije dvije-tri godine zatekli na partyjima Synchro serijala u SKUC-u. Pored izvrsne ekipe residenta, nije neobično da neka od većih DJ zvijezda prilikom gostovanja u nekom zvučnijem klubu odradi dan kasnije i jedan set u Točkici, "za dušu", slično kao što su Partibrejkersi nedavno učinili u Ksetu. Nažalost, kombinacija izvrsne glazbe i malog prostora neizbježno dovodi do gužve, koja lako može ubiti sve nabrojane pozitivne strane kluba, tako da odabir večeri za posjet Točkici nije ni izbliza jednostavan - s jedne strane želimo što je moguće bolju glazbu dok s druge ne želimo da glazba bude previše dobra kako bi ipak mogli ple-sati. Složenost! (Sead)

operating tracks

Labosh top5

1. The Egg - Forwards /Squarepeg/
2. Zvuk Broda - Aerobik /Egoboo.Bits/
3. Stereotyp feat. Al Haca - Phase One EP /Klein/
4. Binder & Krieglstein - I Bow On My Knees /Zeiger/
5. Freestylers - Pump Up (Plump DJ's rmx) /Against the Grain/

Luka top5

1. Audion - Kissez /Spectral/
2. Cybonix - Unknown /Clone/
3. Matt Johnson - Decompression /M_nus/
4. Justus Koehncke - Zwei Photonen /Kopakt/
5. Osborne - Africa /Ghostly/Spectral/

Ganesh top5

1. BLT - Mind the gap /Tokyo Dance/
2. FREQ - Nurbs /Iboga/
3. Aircrash Bureau - Tron rmx /ACDC/
4. Wizzy Noise - Hentai /Spun/
5. Son Kite - Made to Move /Digital Structures/